

Asia: VN/2062/2020

Lukiodiplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatkeko

e) jonkin sidosryhmän, järjestön edustajan tai edunvalvontaorganisaation roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodiplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

4) Eivät vastaa juurikaan

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

FIDEA - Suomen draama- ja teatteriopetuksen liitto ry kiittää lausunnonannon mahdollisuudesta ja esittää lausuntonaan Lukiodiplomiselvityksestä 2020 kunnioittavasti seuraavaa:

Työryhmän tehtävänä on ollut selvittää, miten lukiodiplomit tulisi järjestää osana lukiokoulutusta siten, että kaikilla opiskelijoilla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet niiden suorittamiseen. Mielestämme selvitystyö ei yleisesti vastaa annettuun tehtävään muiden kuin musiikki, kuvataide ja liikunta, osalta. Lukiodiplomeja ei käsitellä riittävän monipuolisesti yhteydessä muuhun lukiokoulutukseen.

Taustaselvitykset on tehty suppeasti lähettämällä kysely rehtoreille ja koulutuksen järjestäjille. Vastausprosentit olivat kummassakin ryhmässä noin 35 %. Tietoa saatiin vain 132 lukiosta. Vastausten perusteella ei saa selkeätä ja luotettavaa kuvaa lukiodiplomien suorittamisesta, opetuksen järjestämisestä tai kustannuksista. Suullisen kielitaidon arvioinnin koepankki- ja lukiodiplomipalveluun vastaamiseen on ollut 'mahdollisuus'. Vastaaminen ei ole ollut velvoittavaa, ja näin ollen on pidettävä mahdollisena sitä, että raportointityökalun avulla tilastoidut lukiodiplomien suorituskäärät eivät vastaa todellisia suorituskäyriä.

FIDEA on selvittänyt lukiodiplomien opetussuunnitelmia teatterin opetuksen osalta keväällä 2019. Aineistona oli lukiodiplomien internetsivuilta löytyvät opetussuunnitelmat 349 lukiodiplomista (yht. 377 lukiodiplomia). Selvityksessä mainitaan, että vain 20 lukiodiplomia (27,5% kaikista) tarjoaa teatterin lukiodiplomin suoritusmahdollisuuden. FIDEAn tutkimuksen perusteella näitä lukiodiplomia on 159 eli 46%.

Teatteria opetetaan ja opiskellaan Suomessa paljon ottaen huomioon, että kyseessä on lukiodiplomin vapaaehtoinen oppiaine. Teatterin lukiodiplomien suoritusmäärä oli vain 4,3% vähemmän kuin musiikin lukiodiplomien suoritusmäärä lukuvuonna 2018–2019. Selvityksen kyselyyn vastanneiden 132 lukiodiplomin rehtoreiden ilmoittamat luvut ovat näitä pienempiä. (Taulukko 1. s. 18.)

Arvioinnin nykytilasta selvitys antaa oikean suuntaiset tiedot. Lukiodiplomeista koituneista kustannuksista selvitys antaa puutteelliset tiedot. Kustannukset olisi syytä laskea myös muille kuin velvoittaviksi esitetyille lukiodiplomeille. Vaikka kyselyssä ovat olleet mukana kaikki kahdeksan lukiodiplomia sekä kaksi työryhmän ehdottamaa muunnosta, selvityksessä siirrytään jo 2. luvussa ottamaan kantaa siihen, että lukiodiplomien järjestämisen velvoittavuutta, kehittämistä ja kustannusvaikutuksia tarkastellaan vain kuvataiteessa, liikunnassa ja musiikissa.

Työryhmä ei myöskään lainkaan käsitellyt yhteistyömahdollisuuksia paikallisesti. Lukiodiplomien teatteriopeus ja teatterin lukiodiplomin suorittaminen on järjestettävissä yhteistyössä taiteen perusopetusta tarjoavien oppilaitosten, vapaan sivistystyön oppilaitosten ja teattereiden kanssa.

Lukiodiplomien opetussuunnitelmien mukaan 30% (106 lukiodiplomia) tarjoaa vähintään kolme teatteritaiteen kurssia, mikä on nykyisellään vähimmäiskurssimäärä teatterin lukiodiplomin suorittamiseksi. 37% (129 lukiodiplomia) tarjoaa yhden tai kaksi teatterikurssia. Opetussuunnitelmiin perustuvan selvityksen mukaan teatteria opetetaan siis jo kahdessa kolmasosassa lukiodiplomia eri laajuisina kokonaisuuksina. Merkille pantavaa alueellisen saavutettavuuden kannalta on myös se, että teatteridiplomin suorittaminen on mahdollista jokaisessa maakunnassa. (Lekander, H. ja Metsälä, S. Teatteriopeus Suomen lukiodiplomissa, 2019. FIDEA). Nämä luvut osoittavat, että teatteritaiteen opetustarjonta on laajempaa kuin mitä selvitysraportin tiedonkeruun menetelmin tuotetut luvut indikoivat.

FIDEAn näkemyksen mukaan teatterin lukiodiplomin suoritusmahdollisuuksien parantamiseen ja teatterin lukiodiplomin kehittämiseen lukiodiplomien järjestäjää velvoittavaksi on jo olemassa erinomaiset keinot ja edellytykset.

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodiplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

4) Eivät vastaa juurikaan

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Selvitysraportissa (s. 27) esitetään olettamus, että ”median, tanssin ja teatterin osalta vaikeudet lukiodiplomien järjestämisessä liittyivät enemmän pätevien opettajien puutteeseen.” FIDEA selvitti teatteriopettajien määriä oppilaitoksista helmikuussa 2021.

Teatterin ja draaman opettajia koulutetaan yliopistojen opettajankoulutusyksiköissä tai muissa yksiköissä, Taideyliopistossa sekä ammattikorkeakouluissa ja opetustehtäviin voi pätevyitä osallistamalla täydennyskoulutukseen esimerkiksi avoimessa yliopistossa.

Vuosina 1997–2020 Jyväskylän yliopistossa on draamakasvatuksen aineopintokokonaisuuden (2v, 60 op) suorittanut 108 opiskelijaa. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun teatteriopettajan maisteriohjelmasta on vuosina 1997–2020 valmistunut sama määrä, 108 teatteriopettajaa (2v, 120op, johon sisältyvät 60 op pedagogiset opinnot). Turun ammattikorkeakoulun teatteri-ilmaisun ohjaajan koulutusohjelmasta (AMK, 4v) on vuodesta 1999 lähtien valmistunut yli 300. Noviasa vastaavat opinnot ruotsiksi suorittaneita on 160, joista 14 on suorittanut myös Åbo Akademin hyväksymän 60 op pedagogisen opintokokonaisuuden, joka on ollut osana tutkintoa vuodesta 2017 lähtien.

Taideyliopisto on hakenut toistuvasti koulutusvastuuta taidealan opettajakoulutukseen (Taideyliopiston lausunto koulutuspoliittiseen selontekoon 22.1.2021). Tämä vastuu tulisi taideyliopistolle myöntää.

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomien arvioinnin kehittäminen on jatkuvaa toimintaa Opetushallituksen koordinoimana. Nykyiseen arviointiin kyselyssä oltiin tyytyväisiä, mutta ohjeita moitittiin myös kirjaviksi. Kehittämiskohteiksi nostettiin luotettavuus ja yhteismitallisuus pohtimatta kuitenkaan erityisesti taideaineiden tietoperustan ja tiedonkäsittelyn ominaispiirteitä.

Raportissa on tunnustettu hyvin arvioinnin kehittämistarpeet. Arviointikriteeristön yhtenäistämistä, selkeää ohjeistusta, tukimateriaaleja sekä täydennyskoulutusta tarvitaan kaikkiin lukiodiplomeihin. Yhteistyö korkeakoulujen kanssa on välttämätöntä, jotta niiden tarpeet opiskelijavalintoja koskien voidaan huomioida.

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

FIDEAn näkemyksen mukaan taito- ja taideaineiden opiskelussa saavutettu yleissivistys tulee voida osoittaa ylioppilastutkintoon rinnastettavalla tavalla. Lukiodiplomi tulee pitkällä aikavälillä tuoda osaksi ylioppilastutkintoa. Olemme samaa mieltä selvitystyöryhmän esityksen perusteluista. Erityisesti haluamme nostaa seuraavat perustelut: "Taito- ja taideaineiden sisällyttäminen lukio-opintoihin osana ylioppilaskirjoituksia tekisi monen opiskelijan lukio-opinnoista nykyistä mielekkäämpiä ja inhimillisempiä." Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietinnön kirjaus on vastaansanomaton: "Taito- ja taideaineille ominaiset tiedon tuottamisen tavat tulee nähdä uudistuneessa lukiokoulutuksessa yhdenvertaisina nykyisin ylioppilastutkintoon sisältyvien oppiaineiden tiedon tuottamisen kanssa."

Opiskelijan yksilöllisen opintopolun rakentamisen kannalta lukiodiplomien rinnastaminen ylioppilaskirjoitusten nykyisissä aineissa osoitettavaan osaamiseen tuntuu olevan kohdallaan. Yhteiskunnan ja työelämän keskeisiä taitoja ovat tulevaisuudessa luovuus, innovatiivisuus ja monipuolinen ajattelukyky sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, jotka kehittyvät erityisesti taide- ja taitoaineissa. Taiteen ja kulttuurin merkitys hyvinvoinnin kannalta on tunnustettu yleisesti, ja se puoltaa taideaineiden merkitystä myös kouluissa, niiden toimintakulttuureissa ja opinnoissa.

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

1) Ovat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Korkeakoulujen opiskelijavalintoja on viime aikoina muutettu siten, että yhä suurempi osa opiskelijoista rekrytoidaan ylioppilastutkinnon arvosanojen perusteella.

Opetushallituksen järjestämässä Lukiodiplomiseminaarissa 17.12.2020 'Lukiodiplomi korkeakoulujen opiskelijavalinnassa' -työpajaan osallistuneina totesimme, ettei yliopistoilla ja korkeakouluilla ole tarvittavaa tietoa lukiodiplomeista eikä lukiodiplomeja ole siksi ollut mahdollista riittävästi hyödyntää opiskelijavalinnoissa. Yliopistojen ja korkeakoulujen tulisi olla kehittämistyössä mukana, jotta epätietoisuus saataisiin korjattua. Jos lukiodiplomin suorittamisesta olisi opiskelijalle jatkossa hyötyä korkeakouluhaussa, lukiodiplomi näyttäytyisi opiskelijoille arvostettuna luovan ajattelun ja erityisen osaamisen tapana sekä erottamattomana osana yleissivistystä.

Raportissa todetaan, että "ennen kuin lukiodiplomit voidaan huomioida jatko-opintovalinnoissa, tulee lainsäädännöllä huolehtia lukiodiplomien suorittamisen tasa-arvoisesta mahdollisuudesta". Tästä syystä, mikäli lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittaviksi lukiodiplomeiksi asetetaan ainoastaan nykyiset pakolliset taito- ja taideaineet, ei-pakollisten taide- ja taitoaineiden lukiodiplomien

vapaaehtoiselta järjestämiseltä katoaa pohja. Siksi ensimmäiseen kehittämisaltoon on otettava mukaan muitakin taide- ja taitoaineita kuin selvityshenkilöiden esittämät.

Korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämisestä voimme jo nyt havaita, että jo tehdyillä muutoksilla ei ole ollut toivottuja vaikutuksia. Lisäksi muutokset ovat saaneet aikaan negatiivisia ilmiöitä, kuten stressin lisääntymistä osaksi lukio-opiskelua. Näkemys yleissivistyksestä on kaventunut korkeakoulujen hakumuutosten myötä.

Lukion tehtävä on vahvistaa laaja-alaista yleissivistystä sekä antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet. Korkeakoulujen haku-uudistus on kuitenkin kääntänyt lukio-opiskelun merkityksen. Lukion merkitys ei ole enää opiskelijoille jatko-opintoihin valmiuksia antava, vaan ylioppilastutkinnon painoarvon nousun myötä, opiskelijoita seulova. Opiskelijavalinta on kuitenkin korkeakoulujen ja yliopistojen tehtävä - ei lukion.

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammassa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Raportissa kysytään, miten lukiodiplomeja voi hyödyntää kansainvälisissä 'tiedekilpailuissa', vaikka selvitystyö kohdistuu taide- ja taitoaineiden lukiodiplomeihin. Emme jaa näkemystä kilpailun tärkeydestä teatterin tai muiden taideaineiden yleissivistävyyden kannalta. Kansainvälisissä teatterikatselmuksissa omaksutaan kulttuurista ymmärrystä ja vuorovaikutusta ilman tarvetta kilpailla.

Koemme hämmentäväksi sen, miten selvitystyöhön ovat tulleet mukaan kysymykset yrittäjyyden ja teknologian diplomeista. Näiden selvittämistä ei ole pyydetty toimeksiannossa. Samoin käsittelemättä jää lukiodiplomiaineiden suhde muihin lukion oppiaineisiin. Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan "taito- ja taideaineille ominaiset tiedon tuottamisen tavat tulee nähdä uudistuneessa lukiokoulutuksessa yhdenvertaisina nykyisin ylioppilastutkintoon sisältyvien oppiaineiden tiedon tuottamisen kanssa".

FIDEA haluaa huomauttaa, että Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa esiintyvä draama koulun teatteriaineena sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ohessa laaja-alaiseen oppimiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa 2019 laaja-alaisten oppimisen monilukutaito eli

erilaisiin teksteihin, myös teatteriin, on mukana äidinkielen ja kirjallisuuden lisäksi kaikissa kieliaineissa keskeisenä opetettavana sisältönä sekä teatteriviestinnän osaamisena. Lukiossa siis tarvitaan teatteriin tutustumista. Teatteri kuuluu koulun toimintakulttuuriin, ja paikalliset teatterit koulujen lähikulttuuriympäristöön ja sidosryhmiin sekä kansainvälisiin yhteyksiin.

Taideaineiden opettaminen lukiossa lisää opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja motivaatiota. Lisäksi taideaineiden lukiodiplomeissa näkyy syvälinen ymmärrys ympäristöstä ja kulttuurista, mikä omalta osaltaan lisää laaja-alaista osaamista. Teatterin lukiodiplomin osalta teatterin sisällyttäminen lukion oppiaineisiin kolmantena taideaineena olisi hyvä ratkaisu.

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemmasi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomijärjestelmää pitää kehittää osana koko lukiota ja lukion päättötutkintoa sekä koko suomalaista koulutusta yhteistyössä kaikkien koulutuksen kehittäjien, Opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen, kuntien ja koulujen, käyttäen hyväksi kaikkea kokemuksellista ja akateemista tietoa ja tutkimusta.

Lukiodiplomien asema tulee tehdä selkeämmäksi lukion opetussuunnitelman perusteissa.

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

FIDEAn mielestä lukiodiplomien kehittämisen koordinointi on luontevasti Opetushallituksen tehtävä osana laajaa yhteistyöverkostoa.

Opetushallituksessa tulee vahvistaa teatteritaiteen oppiaineen asiantuntijuutta nykyisestä ja perustaa teatteritaiteen oppiaineelle opetusneuvoksen virka. Lukiodiplomin kehittäminen tulee aloittaa diplomialakohtaisesti ja oppiainerajat ylittäen laajassa sidosryhmäyhteistyössä opettajien, pedagogisten järjestöjen, yliopistotutkijoiden ja opettajankouluttajien kanssa. Substanssin kehittäminen tulee perustua taiteen- ja tieteenalakohtaiselle tutkimukselle, kasvatustieteelliselle tutkimukselle sekä lukion opetussuunnitelmassa määritellylle arvopohjalle.

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) -asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Selvityksen mukaan teatterin lukiodiplomia suoritetaan neljänneksi eniten ja vain kolmanneksen vähemmän kuin musiikin lukiodiplomeja. FIDEAn kanta on, että lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi tulisi kehitystyön ensimmäisessä aallossa lukeutua neljä eniten suoritettua lukiodiplomia, jotta kokemuksia saadaan myös vapaaehtoisen taideaineen kehitystyöstä.

Teatterin erityistehtävälukioita on kolme, joiden lisäksi monien lukioiden teatteritarjonta on kattavaa. Tältä osin kehittämistyöhön on jo olemassa riittävät resurssit. Musiikkia, teatteria ja tanssia yhdistävää musiikkiteatteria ja musikaaleja toteutetaan monissa lukioissa. Teatteri (aikaisemmin ilmaisutaito, nykyään myös draama) on musiikin ja kuvataiteen rinnalla yksi vanhimmista taideaineista kouluissamme.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi asuinpaikkakunnasta riippumatta lukiodiplomien järjestämisen velvoittavuus tulee ulottaa kaikkiin lukiodiplomeihin. Taideaineiden lukiodiplomien suorittamisen velvoittavaksi asettamista on myös mahdollista kohdentaa laajempaan yksikköön kuin yksittäiseen lukiokoulutuksen järjestäjään. Saavutettavuutta voi tarkastella alueittain, esimerkiksi maakunnittain. Lukiodiplomien järjestämisvelvoite voidaan täyttää toteuttamalla alueellista yhteistyötä ja järjestämällä lukiodiplomien suoritusmahdollisuus usean lukion tai muun opetusta antavan tahon yhteistyönä.

Korkeakouluhaussa lukiodiplomit voidaan huomioida vain jos opiskelijoilla on yhdenvertainen mahdollisuus suorittaa lukiodiplomi riippumatta siitä, missä lukiossa hän opiskelee.

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

FIDEAn kanta on, että lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi tulisi kehitystyön ensimmäisessä aallossa lukeutua neljä eniten suoritettua lukiodiplomia, jotta vapaaehtoisia taideaineita voidaan jatkossa kehittää samanarvoisiksi muiden aineiden kanssa.

Osaamisen tunnustaminen on jo nykyisellään koulutuksen järjestäjää velvoittavaa opiskelijan osoittaessa, että muualla hankittu osaaminen vastaa opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Tätä rakennetta tulee vahvistaa lukion taideaineiden opetuksen ja lukiodiplomien järjestämisessä.

Taiteen perusopetus 2020 selvityksen mukaan teatteritaiteen perusopetusta järjestetään 17 maakunnassa. Edellytykset lukion teatteritaiteen opetuksen järjestämiselle ja valtakunnalliselle saavutettavuudelle yhteistyömuotoja rakentaen on jo olemassa.

FIDEA on huolissaan myös tanssin unohtamisesta. FIDEA suosittaa myös tanssin lukiodiplomin asettamista lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi, sillä taiteen perusopetuksen oppilaitokset tarjoavat valtakunnan kattavasti tanssin perusopetuksen yleisen ja laajan oppimäärän opetusta. Jokaisessa maakunnassa järjestetään tanssin yleisen tai laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta. (Taiteen perusopetus 2020 -selvitys, OPH)

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

FIDEA jäi kaipaamaan kattavampaa esitystä selvityksen ulkopuolelle jätettyjen taideaineiden lukiodiplomien kehittämisen suuntaviivoista. Lukiodiplomien kehittämistyössä on huomioitava myös ne lukiot, joiden erityistehtävänä tai lukiokohtaisena painotuksena ovat muut lukiodiplomin taideaineet kuin selvityksessä velvoittaviksi ehdotetut.

Ilmaisutaitoon painottuvan opetuksen valtakunnallinen erityistehtävä on Kallion lukiolla Helsingissä, Turun klassillisella lukiolla ja Tampereen yhteiskoulun lukiolla, jotka voivat muodostaa rungon kansalliselle rakenteelle. Teatterin kehittäjälukio tulee nimetä ja kehittämisverkosto rakentaa kansallisena rakenteena.

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi

aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

FIDEA jäi kaipaamaan kattavampaa esitystä selvityksen ulkopuolelle jätettyjen taideaineiden lukiodiplomien kehittämisen suuntaviivoista. Tässä esitetty johtopäätös ja suositus tulee ulottaa koskemaan kaikkia lukiodiplomeja.

Kehittämisverkoston monipuolisesta asiantuntemuksesta tulee huolehtia, jotta pohjaopintojen sekä lukiodiplomien pedagoginen kehittäminen ja arviointi muodostuvat realistisiksi. Yhteistyö kehittäjälukioiden ja erityistehtävälukioiden sekä yliopistojen ja korkeakoulujen välillä on ensiarvoisen tärkeää lukiodiplomin kehittämisessä.

FIDEA jakaa OAJ:n huomion siitä, että kehittämistyössä olisi huolehdittava, että rakenne ei johda taito- ja taideaineiden opetuksen keskittämiseen erityistehtävälukioihin vaan, että kyseiset lukiot tukevat ja täydentävät valtakunnallisesti lukioiden opetus- ja ohjaustarjontaa.

Kaikissa lukiodiplomeissa tarvitaan samanlainen kehittäjälukioiden tuella toimiva verkosto.

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Nykymuotoinen ylioppilastutkinto ei mittaa laaja-alaista, ainerajoja ylittävää ja tutkivaa osaamista, mitä lukion opetussuunnitelmassa painotetaan. Opiskelijan taiteen opiskelussa omaksuma substanssiosaaminen ja geneeriset taidot, kuten kriittinen ja luova ajattelu, organisointitaidot ja projektityöskentely, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taidot, on syytä saattaa näkyväksi ja tunnustaa yo-tutkintoon rinnastettavalla ja siihen sisältyvällä tavalla.

Lukiodiplomin rinnastaminen ylioppilastutkinnon kokeeseen edellyttää yhteyksiä ylioppilastutkinnon muuhun kehittämiseen.

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukiodien kanssa. Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Arviointiverkoston tulee olla monipuolinen ja arvioinnin perusteiden riittävän selkeät kaikkien taito- ja taideaineiden lukiodiplomiohjeissa. Taideaineiden erityisyys tulee ottaa myös Kansallisen arviointikeskuksen arviointilinjauksissa esiin.

Arvioinnin kehittäminen edellyttää myös opetussuunnitelmien kehittämistä ja sitä tulee suunnitella taito- ja taideaineiden näyttösuoritusten erityisluonne huomioon ottaen. Teatterin lukiodiplomien osalta elävää esitystä voidaan pitää arvioinnin toteutuksessa haasteellisena, mutta esitystallenteen avulla arvioinnin yhteismitallisuus on todennettavissa.

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomien kehittämisen alkuaikoina tavoitteena oli, että opiskelijan osaaminen voi välittyä monipuolisesti lukiodiplomista hänen hakeutuessaan jatko-opintoihin ja työelämään. Teatterin lukiodiplomin suoritusprosessin aikana opiskelija kehittyy mm. projektin, ihmisten ja itsensä johtamisen taidoissa, luovassa ongelmanratkaisussa, rakentavan vuorovaikutuksen taidoissa ja tiedonhaun taidoissa, ja kehittää näihin holistisen, tunneälykkään ja moninäkökulmaisen asenteen.

Teatterin lukiodiplomi - kuten muidenkin taideaineiden diplomit - osoittavat osaamista sekä taideaineen substanssissa että geneerisissä taidoissa. Geneeriset taidot ymmärtäen lukiodiplomit tulisi ottaa mahdollisimman laajasti huomioon korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa - ei ainoastaan niiden substanssien tieteen- tai taiteenaloilla.

Yliopistojen ja korkeakoulujen Kappas-hankeessa pyritään tutkimaan, millä tasolla suomalaisten korkeakouluopiskelijoiden yleiset taidot ovat. Tutkimuksissa on havaittu, että korkeakoulutus ei kehitä näitä taitoja riittävästi työelämän ja opintojen tarpeisiin. Haasteita on erityisesti yhteistyö- ja vuorovaikutustaidoissa sekä kriittisen ajattelun taidoissa. Haasteet kyvyssä arvioida, kuvata ja tunnistaa näitä taitoja aiheuttavat haasteita myös oppimiseen ja työllistymiseen. Geneeristen taitojen kehittämisen tarpeeseen on siis havahduttu myös korkeakoulu- ja yliopistopedagogiikassa.

Lukiodiplomeja tulee hyödyntää nykyistä laajemmin ja monipuolisemmin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Selvityksessä ehdotetut toimenpiteet luovat edellytykset lukiodiplomien paremmalla hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa lähinnä vain kuvataiteen, musiikin ja liikunnan osalta.

Lukiodiplomien laajaa sovellettavuutta ja hyödynnettävyyttä useille aloille korkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijavalinnoissa tulee kehittää yhteistyössä korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa. Kehitystyötä tulee tehdä pitkäjänteisesti ja tutkimuksiin pohjaten. Samalla eri lukiodiplomien

kehittämisessä on huomioitava niiden erityispiirteet ja se, että taiteiden opiskelun tuottaman lisäarvon tunnistaminen on tärkeää kaikilla yhteiskunnan ja elinkeinoelämän alueilla.

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kotitalouden oppiaineen lukiodiplomia tulee kehittää, sillä kotitaloudessa opittavat taidot ovat jokaiselle suomalaiselle tärkeitä kansalaistaitoja.

Toimeksiannosta käy ilmi, että selvitystyön tehtävänä ei ole ollut selvittää lukiodiplomien lisäämistä.

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

FIDEA yhtyy Tekstiiliopettajaliitto ry:n lausuntoon käsityön lukiodiplomin muuntamisesta. Käsityö on kansalaistaito. Vain itse tekemällä voi oppia työn ja materian arvon.

Kädentaitoja tulisi vahvistaa osana lukiokoulutusta kulttuuriperinnön vaalimiseksi ja materian arvon ymmärtämiseksi osana ekososiaalista sivistystä. Käsityötiede on Suomessa oma tieteenalansa yliopistossa. Teknologia sisältyy käsityöhön ja luovaan designiin.

Esittävässä teatterissa skenografia, lavasterakennus, pukusuunnittelu ja puvustus ovat olennainen osa teatteriteoksen visuaalisuutta, joten käsityön tarjonnan laajentaminen tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia oppiainerajat ylittävään opetukseen.

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

FIDEA suosittelee, että pitäydymme jo olemassa olevissa lukiodiplomeissa niitä kehittäen.

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

Ehdotetut muutokset voidaan tehdä kaikkia lukiodiplomeja koskeviksi.

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

5) Eivät vastaa laisinkaan

Perustelkaa näkemyksenne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

Selvityksessä kustannukset on laskettu vain kolmelle velvoittavaksi esitetyle lukiodiplomille. Kustannukset olisi tullut laskea kaikille lukiodiplomeille, joten kustannukset eivät vastaa todellisuutta. Kustannuksia olisi tullut eritellä lukiodiplomeittain.

Maijanen Juuso-Matias
Suomen draama- ja teatteriopetuksen liitto ry (FIDEA)

Metsälä Susanna
Suomen draama- ja teatteriopetuksen liitto ry (FIDEA)